

DECIZIA Nr.225 din 4 aprilie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.14 lit.a) și ale art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată

Publicată în Monitorul Oficial nr.468 din 22.06.2017

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroi	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ingrid Alina Tudora	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.14 lit.a) și ale art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, excepție ridicată de Dumitru Rebegea în Dosarul nr.5.864/2/2015 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.662D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 21 martie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, în prezența autorului excepției de neconstituționalitate și a reprezentantului Uniunii Naționale a Barourilor din București, avocat Constantin Voicescu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea a amânat pronunțarea asupra cauzei pentru data de 4 aprilie 2017, pentru a permite depunerea înscrisurilor considerate relevante în soluționarea excepției de neconstituționalitate, atât de către autorul excepției, cât și de către reprezentantul UNBR, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 28 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr.5.864/2/2015, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.14 lit.a) și ale art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată**. Excepția a fost ridicată de Dumitru Rebegea cu ocazia soluționării acțiunii în contencios administrativ având ca obiect anularea unui act administrativ, și anume Decizia nr.108 din 3 septembrie 2013 a Baroului Dâmbovița.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia susține că norma cuprinsă în art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995, republicată, are un caracter neclar în ceea ce privește enumerarea faptelor prevăzute de legea penală pentru care s-a dispus condamnarea avocatului prin hotărâre definitivă și care îl fac să fie nedemn pentru exercitarea profesiei. Apreciază astfel că textul este confuz și poate fi interpretat în mod arbitrar, deoarece nu precizează, în concret, care sunt faptele prevăzute de legea penală care îl fac nedemn pe avocat.

5. De asemenea, apreciază că și art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată, trebuia formulat cu claritate și precizie, astfel încât destinatarii săi să își poate conforma conduita socială, adică să cunoască în mod clar acele infracțiuni care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat, prin precizarea faptului că trebuie să fie comise în legătură cu exercitarea profesiei de avocat sau fără legătură cu această profesie.

6. Cu privire la încălcarea art.16 alin.(1) și (2) din Constituție, autorul excepției arată că aceste dispoziții garantează egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, ceea ce înseamnă că norma juridică cuprinsă într-o lege se va aplica în aceeași manieră

oricărui cetățean aflat în aceeași situație juridică. O astfel de posibilitate însă este exclusă atunci când legea este lipsită de claritate, previzibilitate și accesibilitate. În fine, arată că profesia de avocat este o profesie liberală, iar alegerea și exercitarea ei sunt garantate oricărei persoane care întrunește condițiile necesare pentru a accede în această profesie și apoi pentru a o practica. În lipsa unor norme clare și precise cu privire la cazurile de încetare a calității de avocat, pe care acesta trebuie să le cunoască astfel încât să își ordoneze conduita, decizia de încetare a calității de avocat este abuzivă, arbitrară și încalcă dreptul la exercitarea profesiei, garantat de art.41 alin.(1) din Constituție.

7. **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens arată că textele legale criticate nu îngăduiesc dreptul la muncă conform pregătirii profesionale sau alegerea liberă a profesiei, ci doar stabilesc cazurile de încetare a acestei calități, și anume atunci când avocatul a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni care aduce atingere prestigiului profesiei.

8. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În esență, în punctul de vedere exprimat, arată că textele invocate a fi neconstituționale nu contravin normelor de referință din Legea fundamentală, întrucât, prin această reglementare legală, legiuitorul a dorit să creeze un cadru asigurător pentru ca profesia de avocat să fie exercitată cu conștiinciozitate, cu demnitate, cinste și răspundere și să fie efectivă în protecția libertăților, a drepturilor și a intereselor legitime ale oamenilor care ajung în raporturi conflictuale și pe care trebuie să le rezolve justiția. Arată, totodată, că prevederi similare celor contestate în prezenta cauză se regăsesc și în alte legi ce reglementează organizarea unor profesii implicate direct în actul de justiție ori cu caracter juridic (judecător, procuror, notar).

10. **Avocatul Poporului** apreciază că prevederile de lege criticate sunt constituționale, astfel încât nu pot fi reținute criticile de neconstituționalitate formulate din perspectiva încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5), art.16 alin.(1) și (2) și art.41 alin.(1) din Constituție. În acest sens, invocă Decizia nr.629 din 12 mai 2011, prin care Curtea a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.23 alin.(1) lit.f) din Legea notarilor publici și a activității notariale nr.36/1995 și a statuat că „dispozițiile de lege criticate nu îngăduiesc dreptul de a munci conform pregătirii profesionale de notar sau alegerea liberă a profesiei de notar public, ci stabilesc un caz de încetare a acestei calități, și anume atunci când notarul public a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave sau care aduce atingere prestigiului profesiei”. De asemenea, faptul că legiuitorul nu cuantifică gravitatea faptei și nici nu definește situațiile în care se aduce atingere profesiei, lăsând o marjă largă de posibilități și de aprecieri, nu poate conduce la neconstituționalitatea normei de lege criticate atât timp cât instanța de judecată este competentă să aprecieze aplicarea legii la cazul dedus judecătii. Avocatul Poporului apreciază că, *mutatis mutandis*, aceeași motivare poate fi reținută și în ceea ce privește art.14 lit.a) și art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, înscrisurile depuse la dosar, susținerile autorului excepției de neconstituționalitate, precum și cele ale reprezentantului Uniunii Naționale a Barourilor din București, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art.14 lit.a) și ale art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.98 din 7 februarie 2011, care au următorul cuprins:

— Art.14: „Este nedemn de a fi avocat:

a) *cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, de natură să aducă atingere prestigiului profesiei;*”;

— Art.27: „Calitatea de avocat încetează: [...]”

d) *dacă avocatul a fost condamnat definitiv pentru o faptă prevăzută de legea penală și care îl face nedemn de a fi avocat, conform legii.*”

14. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, aceste prevederi de lege contravin dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(5) potrivit cărora „*În România, respectarea Constituției, a*

supremației sale și a legilor este obligatorie”, art.16 alin.(1) și (2) privind egalitatea în drepturi, precum și celor ale art.41 alin.(1) privind dreptul la muncă.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin prevederile legale criticate din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, legiuitorul reglementează, pe de o parte, cazurile de nedemnitate în exercitarea profesiei de avocat, iar pe de altă parte, stabilește situațiile în care încetează calitatea de avocat.

16. În jurisprudența sa, exemplul fiind Decizia nr.629 din 27 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.36 din 12 ianuarie 2017, Curtea a statuat că „reglementarea din materia nedemnității avocatului este una normală, dând garanția că persoanele care exercită această onorantă profesie au un profil moral impecabil, fiind de neconceput ca persoane cu condamnări penale (grave) să participe la actul de justiție. Legiuitorul a înțeles să pună sub incidența acestei sancțiuni maxime — excluderea din profesie — doar săvârșirea de infracțiuni intenționate, excluzând pe cele din culpă, în considerarea faptului că, dacă nu există intenție din partea avocatului, nu se poate spune că acestuia îi sunt afectate probitatea și corectitudinea. Potrivit legii, cazurile de nedemnitate sunt expres și limitativ prevăzute de lege și se verifică atât cu ocazia primirii în profesie, cu ocazia reînscriserii în tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei, cât și pe întreaga durată a exercitării acesteia”.

17. Curtea reține astfel că neîndeplinirea condițiilor referitoare la integritate, probitate și corectitudine în exercitarea profesiei de avocat poate avea drept consecință însăși pierderea calității de avocat. Cu alte cuvinte, stabilirea stării de nedemnitate a avocatului are consecințe grave asupra carierei profesionale a acestuia.

18. Curtea constată că prin art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată, criticat în speță, este reglementat unul dintre cazurile de nedemnitate a avocatului, și anume acela că este nedemn de a fi avocat cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, de natură să aducă atingere prestigiului profesiei. Curtea observă că acest prim caz de nedemnitate presupune întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: condamnarea, în mod definitiv, prin hotărâre judecătorească, la pedeapsa cu închisoarea (legea nu face deosebire între condamnarea la închisoare cu executare sau cu suspendare); infracțiunea pentru care s-a pronunțat condamnarea să fi fost săvârșită cu intenție; infracțiunea să aducă atingere prestigiului profesiei.

19. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că, prin conținutul său normativ, acest text de lege nu este formulat cu suficientă claritate și precizie, astfel încât destinatarii săi să își poate conforma conduita socială, mai precis să cunoască cu exactitate care sunt acele infracțiuni de natură a aduce atingere prestigiului profesiei de avocat.

20. Raportat la critica astfel formulată, Curtea apreciază că aceasta este întemeiată și constată că, din cauza redactării imprecise a acestui text de lege [art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată], determinarea infracțiunilor care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat reprezintă o problemă lăsată la aprecierea suverană a structurilor profesionale competente să stabilească asupra cazului de nedemnitate, astfel cum acestea sunt prevăzute de Legea nr.51/1995, republicată. Așa fiind, Curtea observă că, în prezent, legea nu stabilește sfera infracțiunilor care afectează/nu afectează prestigiul profesiei de avocat, constatarea stării de nedemnitate în care se află avocatul și, implicit, încetarea calității sale profesionale realizându-se, de la caz la caz, de către structura profesională competentă. Mai mult, decizia adoptată nu este întemeiată pe criterii obiective, rezonabile și concrete, ci pe aprecieri subiective, care pot varia de la o structură profesională teritorială la alta.

21. Faptul că dispozițiile legale criticate nu stipulează care sunt acele infracțiuni intenționate pentru a căror săvârșire și, implicit, condamnare avocatul este nedemn a mai exercita profesia în cauză conduce la împrejurarea ca un aspect esențial, care este de natură să influențeze gravitatea sancțiunilor disciplinare aplicate, să nu fie prevăzut în mod explicit prin lege, ci lăsat la aprecierea subiectivă a structurilor profesionale competente. Or, normele privind cercetarea disciplinară trebuie să respecte anumite cerințe de stabilitate și previzibilitate, în caz contrar fiind încălcat art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta sa referitoare la previzibilitatea legii, întrucât persoana vizată nu este în măsură să își adapteze conduita în mod corespunzător și nici să aibă reprezentarea corectă a derulării procedurii disciplinare (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.392 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.667 din 11 septembrie 2014).

22. În acest context, în jurisprudența sa (exemplu fiind Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014), Curtea a reținut că o trăsătură esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și obligativitatea respectării legii, iar una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative. În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie

suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat.

23. Raportat la cele mai sus menționate, Curtea constată că legiuitorul are competența de a reglementa atât condițiile pentru exercitarea unor profesii, cât și de a stabili cazurile de încetare a acestora. În exercitarea actului de legiferare însă, așa cum a reținut Curtea și prin Decizia nr.405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.517 din 8 iulie 2016, legiuitorului îi revine obligația ca, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii.

24. În ceea ce privește art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată, Curtea constată că legiuitorul nu prevede în mod expres și limitativ care sunt acele infracțiuni intenționate pentru a căror săvârșire și, implicit, condamnare, avocatul este nedemn a mai exercita profesia în cauză. Această împrejurare este de natură a da naștere abuzurilor și arbitrarului, având în vedere spectrul larg al infracțiunilor intenționate prevăzute de Codul penal și legile speciale. Din această perspectivă, Curtea reține totodată că pot exista situații în care, pentru săvârșirea aceleiași infracțiuni intenționate, să poată fi adoptate soluții diferite pronunțate de către structurile competente ale profesiei de avocat cu privire la decizia menținerii sau excluderii din profesia de avocat.

25. Așa fiind, Curtea constată că sintagma „*de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*” de avocat din cuprinsul art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, este neconstituțională și contravine dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, redactarea acesteia fiind lipsită de claritate și precizie, având în vedere că nu se precizează în mod clar acele infracțiuni intenționate care aduc atingere prestigiului profesiei de avocat. Prin urmare, necircumstanțierea expresă a infracțiunilor a căror săvârșire este de natură să aducă atingere prestigiului profesiei de avocat lasă loc arbitrarului, făcând posibilă aplicarea diferențiată a sancțiunii excluderii din profesie, în funcție de aprecierea subiectivă a structurilor profesiei de avocat competente să aprecieze asupra cazului de nedemnitate. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei „*de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*” de avocat din cadrul art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată, creează astfel premisa aplicării acesteia în mod diferit, într-o manieră discriminatorie, ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

26. Prin urmare, Curtea consideră că revine legiuitorului sarcina de a conferi norme legale criticate un conținut normativ edificator și de a stabili un cadru legislativ coerent și lipsit de echivoc cu privire la condițiile concrete în care intervine încetarea calității de avocat, prin excluderea din profesie, ca urmare a incidenței cazului de nedemnitate prevăzut de art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, republicată.

27. Referitor la critica privind art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, autorul excepției susține că acest text de lege este neconstituțional din cauza caracterului său neclar în ceea ce privește faptele prevăzute de legea penală pentru care s-a dispus condamnarea avocatului prin hotărâre definitivă și care îl fac nedemn de a fi avocat în continuare. În acest context, Curtea apreciază că art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995, republicată, fiind o normă de trimitere, trebuie privit din prisma efectelor declarării ca neconstituțională a sintagmei „*de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*” de avocat din cuprinsul art.14 lit.a) al aceluiași act normativ. Astfel, prin conținutul său normativ, art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995, republicată, nu conține niciun viciu de neconstituționalitate, ci doar reglementează una din situațiile în care încetează calitatea de avocat.

28. De altfel, în jurisprudența sa în materie, exemplu fiind Decizia nr.472 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.573 din 28 iulie 2016, sau Decizia nr.379 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.731 din 27 noiembrie 2013, Curtea a statuat că, în concepția legiuitorului, avocatura este un serviciu public, care este organizat și funcționează pe baza unei legi speciale, iar cei care doresc să practice această profesie sunt datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta. De asemenea, Curtea a reținut că, deși avocatura este o profesie liberală și independentă, exercitarea sa trebuie să se desfășoare într-un cadru organizat, în conformitate cu reguli prestabilite, a căror respectare trebuie asigurată, inclusiv, prin aplicarea unor măsuri coercitive. Așa fiind, Curtea a subliniat că instituirea, prin legea care reglementează exercitarea profesiei de avocat, a unor obligații pentru cei în cauză, precum și a unor măsuri sancționatoare față de cei ce încalcă regulile prevăzute de aceasta nu este grevată de niciun viciu de neconstituționalitate.

29. Curtea a reținut, totodată, că sancțiunea disciplinară a excluderii din profesia de avocat reflectă principiul demnității și onoarei profesiei de avocat, reprezentând o garanție a moralității și probității profesionale pentru membrii baroului. Din această perspectivă, legislația referitoare la organizarea profesiei de avocat este guvernată de anumite principii și reguli care asigură o bună, normală și legală

desfășurare a activității de avocat, acesta fiind obligat să se abțină de la comiterea unor fapte antisociale care ar arunca asupra sa o lumină negativă.

30. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Dumitru Rebegea în Dosarul nr.5.864/2/2015 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că sintagma „*de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*” de avocat din cuprinsul art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că prevederile art.27 lit.d) din Legea nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 aprilie 2017.